

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” ieșe în de-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nu colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Brașov, Joi 12 (25) Maiu.

1905.

Nr. 105.

Lupta Germanilor pentru limbă și cultură.
Germanii din Austria și înălțate cu de ce zile de 25 de ani dela învechi dintre reunitate care poartă numele „Schulverein”.

Constituțiunea austriacă garantează în §-ul 19 al Constituțiunii egala îndreptățire din țările reprezentate. Se recunoște decimantală fie-care factor politic în creșut, că principii țării a naționalității cu supremația mai mult pentru

Curând însă a trebuit să vină în conflict supremația germană cu ideia națională a celorlalte popore din Austria. Germanii au pretins, că lor în baza cultului și a tradițiilor istorice li-se cuvine o parte mai mare din „egala îndreptățire”, ăr cu deosebire Cehii din Boemia în lupta pentru angrarea naționalității lor, au desfășurat cea mai potențată activitate, înființând pretutindeni școle naționale cehice, chiar și acolo unde Cehii erau în mare minoritate.

Acțiunea energică nu puțin a contribuit la înființarea „Schulverein”-ului german în anul 1880, care s'a făcut sub impulsul nostru și se ne păzim înființăm nouă școli pentru a-luierarea germanismului localitățile, unde aceste sunt. De câte-ori se deschid școlă etică în comunele de alarmă, cîmărisărei pentru Ne

Acastă luptă și corecțiune a fost neincungiurabilă aționalitățile diferite e constituție ca fa, u ca în Ungaria, un/ alității e zădărnici/ ore prin însăși leg/ us pentru pretins alităților.

Cu justă mândra obândite de liga l/ rs de 25 de ani. itarea „Schulverein/ i erau peste 100. ontribuirile anuale iunea avea la dispo/ it de peste 1/2 mil/ ale „Schulverein”-/ uit mai mult de ur/ orone pentru susț/ e școli naționale e/ ile naționalicesce a/ lecii de școli a înfi/ venumărate ajutore/ pentru clădiri de ș/ area de revizite ș/ le asiluri de copii/ colari. Multe mii/ erman din etate/ și fragedă au

fost ocrotiți, sprijiniți și feriți de desnaționalizare prin „Schulverein”, ăr acum cu ocaziunea jubileului se pune baza unui nou fond numit „jubilar”, care va avé să servescă acelorași mari scopuri naționale.

Êta în puține cuvinte icóna unei activități din cele mai grandioase și fructifere, desfășurată în apărarea limbii și a naționalității de cătră un popor de nouă milioane ajuns la un grad înalt de cultură și de bună stare materială. Cum vine ca acest popor totuși e așa de îngrijat să nu piardă din posesiunea culturii sale naționale prin contactul cu celelalte naționalități, cari nu sunt mai înaintate ca el, ba, în afară de Cehi, stau pe un grad mai inferior de cultură?

Ca să facem o asemănare — ore noi Românii din statul de dincóce al monarhiei, în starea în care ne aflăm, avem mai puțină cauză de a ne teme de desnaționalizare ca Germanii din Austria?

Și totuși a fost cu puțință, ca în anul Domnului 1905 cei de ce deputați din dietă, cari se dic ai naționalităților, părăsind vechile principii de luptă națională, să învoce pentru apărarea naționalității, în cunoscutul lor proiect de adresă, un scop final este tocmai succesiva desnaționalizare!

Priviți de altă parte la icóna luptelor poporului german din cealaltă parte a monarhiei. Credem că e destul de elocventă.

Noi am pune-o pe suflet deputaților români activiști din camera ungară, cari în vorbirile lor, ținute cu ocaziunea desbaterei adresei, n'au mai știut cum să-și cêră scuze dela stânga și drepta maghiară, că ei nu-s în contră ca poporul român să învețe cât de bine unguresce. Ceea-ce cer, e însă numai să aibă milă ce dela putere de acest popor, și să nu-l chinuescă cu prea multă ungrărescă chiar și în ținuturile, unde locuesce mai compact și mai isolat de poporul maghiar.*)

Și așa vorbesc și se gândesc asupra dreptului de limbă și a desvoltării învățământului național, cine? Cei ce se dau de reprezentanți a unui popor neasemenat mai puțin instruit și cult decât Germanii din Austria și deci cu atât mai mult expus pericolului desnaționalizării!

Nu era ore mai bine, decât fôia activistă română din Arad în loc de a se căsni zadarnic să ștergă umilirea de pe fețele deputaților din cestiune, ar fi arătat cetitorilor săi, cu exemplul Germanilor din Austria, ce va să dică lupta pentru limbă, cultură și drepturi naționale?

*) Deputatul Teodor Mihail când a prezentat proiectul de adresă, a dîs din cuvânt în cuvânt: „Din ori-ce cunoștință de limbă trebuie să tragem folos. Și decât cunoștința limbii maghiare ni-se cere neapărat, trebuie să ni-o și însușim. Regretabil este numai, că ađi s'a dat expresiune unor nisuințe după cari în comune și în deosebi în comune locuite exclusiv de naționalități trebuie să se învețe în școlile populare elementare limba maghiară în măsură atât de mare. (Strigări în dreapta și stânga: Ez helyes! (Așa trebuie!)... — A se vedé „Országgyűlési Ertesítő” nr. 104 din Budapesti Közlöny.

Brașov, 11 (24) Maiu.

Frăția româno-italiană. Se depeșeză din Roma: A produs aci o vie impresie telegrama din București prin care se anunță, că adunarea deputaților români a aplaudat Camera italiană pentru demonstrațiunea filo-română făcută cu ocaziunea discursului deputatului Galli. Tóte diarele publică telegrama trimisă de Camera română.

Din camera română. În ședința camerei de Sâmbătă d. a. dep. Tanoviceanu a propus — precum an anunțat deja — ca camera română să esprime camerei și guvernului italian mulțumitele ei pentru manifestațiunile căldurose făcute față de România în cestiunea Românilor din Macedonia. Despre decursul acestei ședințe dăm următoarele amănunte:

Ședința s'a redeschis la ora 3 și 20 D-l Tanoviceanu comunică deputaților, că în camera italiană s'a făcut pentru România una din cele mai căldurose manifestațiuni, din câte vre-odată s'au făcut într'un parlament. D-sa crede, că este de datoria Camerei să însărcineze pe președintele ei, să mulțumescă Camerei și guvernului italian. (Aplause prelungite).

D-l președinte Gr. Triandafil crede și d-sa, că este locul a se mulțumi guvernului și Camerei italiene pentru dragostea pe care o păstrează. (Aplause prelungite).

D-l B. Epurescu în numele opoziției liberale și al său personal, se asociază la această propunere. (Aplause prelungite).

D-l C. Rădulescu-Mehedinți: În materie de țără nu trebuie să se separe nimic.

D-l președinte Gr. Triandafil spune, că nefind nici o voce contrarie, va comunica, că a fost însărcinat în unanimitate. (Aplause).

— În ședința de la 9 Maiu v. D-l G. Gr. Cantacuzino, președintele consiliului și ministru de interne, depune un proiect de lege prin care se modifică legea consiliilor județene, cum și altul prin care se modifică art. 22 din legea alegerilor comunale.

Greva clerului din Franța. Din Paris se depeșeză cu data de 23 Maiu: Preoții catolici au hotărît într'o adunare, că în cas decât legea referitoare la separația bisericeii de cătră stat se va pune în execuție, clerul se va pune în grevă. În acea adunare s'a decis, ca în ziua când se va promulga legea, în tóte bisericile să suspendeze serviciul divin și să se nu mai săvîrșescă nici liturghie, nici botez, cununie, înmormântare etc. — Despre hotărîrea acesta au pus în cunoștință guvernul și pe președintele Republicei.

Ședință furtunosă în Camera cretană. »Politische Correspondenz« află din Londra, că consiliul din Creta ai puterilor protectore cer să se trimită întăriri militare, dér puterile esită, sperând, că trimiterea vaselor ajunge spre a face pe revolțai să pricépă gravitatea situației. Prima ședință a Camerei cretane a fost tumultosă. 15 deputați au propus să se alegă presidentul, spre a se dovedi neclintita hotărîre a Camerei de a voi unirea la Grecia. Au isbucnit atunci printre deputați tumulturi enorme la cari a luat parte și publicul. A doua ședință însă a fost liniștită și a fost ales ca president Michalidakis.

Propagandă revoluționară între Românii din Basarabia? Diarele vieneze și budapestane primesc din București scirea telegrafică, că Românii basarabeni s'ar afla în mare agitațiune. Diarul basarabean de propagandă »Bessarabskaja Jizni« publică un articol, în care Românii basarabeni sunt provocați a se desface de Rusia. Guvernorul Basarabiei a suspendat pe 3 luni apariția diarului revoluționar. Diarul a fost însă înlocuit imediat prin alte diare cu »tendence revoluționare«.

Apelul „Schulverein”-ului Germanilor austriaci.

Êta apelul adresat de cătră „Schulverein” cătră conaționalii germani din Austria din incidentul jubileului de 25 de ani, despre care vorbim în fruntea fôiei. El este destul de elocvent:

„Frați Germani din Austria!

Trei sute de bărbați germani, reprezentanți ai tuturor claselor sociale, ai tuturor districtelor germane, ai tuturor partidelor politice, au atras atențiunea Germanilor Austriei acum înainte cu câte-va zile asupra însemnătății lui 13 Maiu, a zilei când cea mai mare și cea mai veche societate a lor serbeză împlinirea unui quart de secol dela nascerea sa.

Ea a dat poporului nostru în mână cele mai bune arme de apărare națională. Pentru întemeierea școlilor și grădinilor școlare în locurile mărginașe limbii noastre, precum și pentru promovarea lor, liga a întrebuintat 10 milioane coróne, înființând instituțiunii naționale în 884 localități.

Și chiar fondul jubilar, care, după cum sperăm, în ziua serbării va fi atins suma de 300,000 coróne, va aduce o nouă forță la munca noastră liniștită, departe de sgomotul zilei. Acest fond va părea un ora mare, pentru numele și trecutul poporului nostru însă el e mult prea neînsemnat. El nu coréspunde puterii economice a neamului nostru; sunt încă mulți, cari n'au trecut în tabăra muncitorilor naționali, mai sunt localități, unde spiritul de jertfă, cea mai înaltă expresie a nobilului entusiasm, încă nu s'a tređit.

Fie-care German, care până acum a neglijat interesele superioare ale neamului său, să nu lase ocazia să trecă, fără a contribui cu puținul său la fondul jubilar; ăr cea dintăi întrebare, pe care o punem amicilor și cunoscuților ca salut de întelnire în ziua serbării să fie: Ce ai dat la fondul jubilar?«

Contele Andrassy la Viena.

(Crisa ungară).

Contele Iuliu Andrassy a plecat erî diminéță la Viena pentru-ca să desfășure în fața Majestății Sale programul, pe baza căruia majoritatea parlamentară actuală e gata a sprijini viitorul guvern format din sinul ei. Până la Pojun, contele Andrassy a fost însoțit în tren de contele Apponyi, de sigur pentru-ca acesta din urmă să-l întărească pe cel dintăi în misiunea importantă, ce i-a pus-o din nou în cărcă opoziția aliată.

Sosit în Viena, Andrassy s'a instalat la hotelul »Bristol«, unde îl aștepta deja invitarea cancelariei de cabinet pentru audiența la palat pe ađi la orele 11 a. m. După sosire în capitala austriacă, »omul coaliției« a vizitat pe contele Goluchowski și pe baronul Burian, apoi a primit pe mai mulți diariști. La întrebarea unuia dintre diariști, ce crede despre formarea cabine-

tului coaliționist, Andrassy a șiș, că nu pôte da în privința acêsta un răspuns optimistic. A mai declarat Andrassy, că Maj. Sa l'a chemat numai și numai pentru a-i desfășura programul coaliționiei, dăr nu pôte fi vorba, ca el (Andrassy) să fie însărcinat cu formarea guvernului. La întrebarea țiaristului, ce fel de propunerii va face Maj. Sale și decă sunt speranțe ca Corôna să facă concesiuni nouă în cestiunile militare, Andrassy a șiș, că el va presenta Monarchului vechiul program al coaliționiei, ăr în ce privesce concesiunile, nu pôte să spună nimic, căci numai cu ocaziunea audienței va afla ce este adevărat și ce nu din svonorile răspândite asupra unor pretinse concesiuni nouă.

Țiarele din Budapesta, cari se pretind bine orientate, scriu cu mult pesimism despre misiunea contelui Andrassy. Se însășă cei ce cred — Țice unul din aceste țiare — că Majestatea Sa va sancționa prin aprobare pretensiunea referitoare la limba de serviciu și de comandă maghiară. Misiunea lui Burian n'a fost altceva, decăt un răspuns la tonul moderat al adresei, asta însășă nu însășă, că monarchul va implini pretensiuni ce depășesc limitele programului comisiunii de 9, mai ales în ce privesce recunoscerea drepturilor limbii maghiare în armată.

„Neue Freie Presse“, de obicei bine informat, țice că în cercurile politice vieneze nu se crede, ca să succedă numirea unui guvern din sînul coaliționiei. Pretensiunile militare, ce le va presenta contele Andrassy Monarchului, nu se abat de la pretensiunile formulate la începutul lui Februarie. Aceste pretensiuni au fost declarate însășă atunci de neacceptabile la curte. În cazul acesta se vor îngriji de un provisoriu pentru conducerea mai departe a afacerilor. Contele Tisza va primi absolutoriul mult dorit, însășă miniștri de resort rămân în locurile lor și unul dintre ei va fi numit ministru președinte.

Cumcă coaliția nu s'a schimbat punctal de vedere în cestiunea militară, o spune și un comisar oficial, ce s'a dat asupra conferenței de alaltăeri a comitetului dirigitor.

Războiul ruso-japonez.

Adversarii pe mare.

Atât în Tokio, cât și în Petersburg se păstrează o adăncă tăcere asupra mișcărilor celor două flote adversare. Se știe numai atât, mai bine șiș se bănușește, că în apele chineze se va întâmpla în curând mult așteptata luptă navală, care va decide asupra dominaționiei pe mare a Rusiei sêu Japoniei.

Despre flota lui Rosdestvensky n'au sosit țilele din urmă nici măcar scrii private. Telegrama din Honkong, că 40 de vase ale flotei rusești au trecut deja prin

strimțorea Bași urmându-și înainte drumul spre Vladivostok, e desigur prematură.

»Daily Mail« anunță din Tokio, că acolo se crede, că flota rusescă nu se va mai întorče în apele Indochinei, e deci probabil, că flota merge spre nord cu o iuțelă de 5—8 noduri.

Țiarul „Matin“ primescce din Londra șcirea, că aglomerația năvilor englese în apele chineze preocupă în serios guvernul frances. Japonia a cerut intervenția Angliei. Sunt temeri, că raporturile franco-englese se vor turbura, decă Franța nu va de satisfacție Japoniei în privința cestiunii călărei neutralității.

Pe de altă parte Franța nu voescce să contribue la ruina flotei ruse. Amiralul Rosdestvensky nu pôte să înainteze în largul mării până acum, din cauza numărôșelor năvi japoneze de exploracție.

O depeșe însășă a țiarului »Kölnische Zeitung« din Saigon spune, că flota rusă înaintează repede în direcțiunea Vladivostokului. Tôte năvile de transport, cari însoțiau flota rusă, au rămăș în Saigon.

Rosdestvensky și Birilev.

»Lokalanzeiger« anunță din Petersburg, că o rudă de aprôpe a amiralului Rosdestvensky a primit de la acesta o scrisore, în care desminte scriile despre înbolenăvirea lui. El spune, că suferă puțin de inimă, dăr nu-l împiedecă nimic a conduce și mai departe flota.

Numirea lui Birilev e lucru îndeplinit. Nu se șcie însășă la ce post. E sigur numai atât, că Birilev va pleca Joi cu trenul la Vladivostok.

In Manciuria.

»Times« primescce din cartierul general japoneș șcirea, că linia de luptă a Rușilor se estinde spre sud de Kirin. Pe țermul drept al fluviului Liao stă cavaleria generalului Miscenko. Aripa stângă a Rușilor o formăză cinci corpuri de armată sub comanda generalului Kaulbars. Rușii au fortificat înălțimile situate spre nord de Kirin. În ultimele țile s'au întâmplat numai lupte de avantposturi. Armata rusescă a fost sponșă și întărită prin corpul 5 de armată, în care se află mulți recruți. Rușii continuă dîlhic lupte de recunoscere.

Linevici țelegraficșă cu data de 21 Maiu, că o trupă însemnată japoneșă a atacat o colonă rusescă spre sud de Șahoce. Pe drumul Mandarinilor au înainteat două detașamente rusești, dintre cari unul s'a întălnit cu infanterie și cavalerie japoneșă, i-a scos pe acetiș din poziționile lor și a ocupat câmpia dintre fluviile Kaakhe și Khanda. Celă-lalt detașament rusesc a respins cavaleria japoneșă din Taglou.

Japonia și Coreea.

»Köln. Ztg.« primescce din Seul (capitala Coreei) șcirea, că prin ordin imperial s'au desființat ambasadele coreane din

străinătate și conducerea afacerilor a fost încredințată reprezentanților Japoniei. Lângă fie-care ambasada japoneșă se va atașă un secretar corean.

Mandatul dela Hërman.

De când cu decedarea notarului public Fr. Schnell din Brașov, s'au ivit în diferite rînduri svonuri, indicând pe deputatul Hërmanului Dr. Karl Lurtz, ca aspirant la acest post. Un țiar din Clușii și după el alte țiare, au semnalat svonul, făcend următoreea combinație: Lurtz va fi numit notar, ăr mandatul cercului electoral al Hërmanului va fi oferit în schimb unui Maghiar, cunoscutului liberal șovinist cu nume nemțesc, baronul Feilitzsch. Și ca să nu se sparie lumea de acest lăruș combinația se sfirșă așa: »Baronul Feilitzsch se bucură de trecere (!) la Sași — fiind și el de confesiunea evangelică-augustană«. — Svonul a rămăș nedesmițit, din care causă »S. D. T.« din Sibiu l'a reprodus și stigmatizat drept »imoralitate politică«. De aci polemică între »Kr. Ztg.« și »S. D. T.« — D-l Lurtz răspunde acum într'o scrisore adresată țiarului din Sibiu, cam aspru și nervos. »Minciună«, »calomnie« și alte expresiuni de felul acesta nu lipsesc din răspunsul d-lui Lurtz, ăr în ce privesce concursul sêu la un post vacant, declară că acêsta nu-i privesce pe cetățeni »S. D. T.« — Firesce nici țiarul sibian nu rămăne dator cu răspunsul.

SCRILE DILEI.

— 11 (24) Maiu.

Procesul Șepreușenilor. Eri la ôrele 11 1/2 a. m. s'au încheiat debaterile în procesul Șepreușenilor. Procurorul a cerut pedepsirea acusaților pentru-că ar fi împiedecat autoritatea în funcționarea sa legală. Apărătorii Fazekas și Dr. C. Iancu au arătat netemeinicia acuzei și nevinovăția acusaților. Președintele a anunțat că tribunalul va publica sentința Luniă vițore.

Alegerea din Neoplanta. Numărul deputaților koșuthiști s'a mai înmulțit cu unul în Neoplanta, pentru-că unul din koșuthiști cu 184 voturi candidatul koșuthiș contele Arvéd Teteki față cu candidatul naționalist Dimitrie Musicky care a intrunit 673 voturi.

Serbarea Honterus. Astăđi elevii tuturor școlilor sășesci cu musică, drapеле și cunune au ieșit în convoiu spre a-și ține serbarea de Maiu la Honterus. În fruntea convoiului mergea Dr. Obert parochul din cetate, primarul Hiemesch și vice spanul Dr. Jekel. După elevi au urmat tôte corporaționile sășesci de asemenea cu drapеле. Prăvăliile nu s'au deschis de cât la ôrele 8, ăr după amăđi au rămăș închise. Mii de ômenii au eșit la serbare cu tramvaiul, pe jos și cu trăsurile.

Conferență didactică maghiară în Predeal. După cum vedem din rapôrtele țiarilor maghiare din localitate, învățatorii de la școlile de stat din comitatul Brașovului și-au ținut conferența anuală la 20 Maiu în școla de stat din Predeal. După

conferență corpul didactic s'a întrunit la banchet într'un restaurant de pe teritorul român »Zorôita«, unde, după cum spune unul din ac ele țiare n'au prea mult țumțit cu se serviciul dăr cu tôte acestea animația a fost mare. Au avut la îndemână lăutari și după banchet a fost și dans. La banchet primul toast l'a roștit d-l revisor școlar dr. Pinter Gábor în sănătatea lui Berzeviczy. Alte toaste s'au roștit pentru Molnar Viktor secretar de stat, pentru Halász Ferencz, cunoscutul referent al proiectului Berzeviczy și pentru alții. La sfirșit a lu. ată cuvântul și învățatorul de la școla primară română din Predeal, sășă lăutând în limba română, în mijlocul unei mari atenționii, pe colegii sêi maghiari — după cum spune »Br. H.« — ca pe »ospetii sêi«.

Episcopii slavi din Austro-Ungaria se vor întruni în decursul acêștelor lăunii la Roma.

Principele și principesa României vor pleca sêptemăna viitoare la Berlin spre a asista la căștăria moștenitorului Germaniei cu principesa Cecilia de Mecklenburg.

O școla de gospodărie rurală în comuna Epuren. Dôamna Susana Eremia n. Trandaburu, soția d-lui D. Eremia, originar din Săcele, a înființat în Epuren, împreună cu d-na Ecaterina Exarhu, din inițiativă proprie și pe spese personale o școla de gospodărie rurală pentru sățene. Ministerul instrucționiei publice al României vălășprimit numitelor dômnice viile sale mulțumiri atât pentru munca ce depun în interesul dezvoltării lucrărilor casnice și manuale țărănesci cât și pentru sacrificiile pecuniare ce fac în vederea întreținerii acêștei școle.

Un rescript al țarului. țarul Nicolae a adresat marelui dăuce Nicolae Nicolaevici următorul rescript: »Spre a asigura dezvoltarea forțelor militare ale statului și spre a concentra activitatea administraționiei supreme a armatei și marinei, precum și spre a pune de acord acêșta administraționie cu activitatea celorlalte instituționii guvernamentale în cestiuni privitoare la siguranța statului, am considerat că este necesar a crea un consiliu permanent al apărării naționale și a se elabora o lege asupra acêștei cestiuni de cătra o conferință din care vor face parte persoane desemnate de mine sub președintia d-vostră«. Rescriptul exprima încrederea împăratului, că confetia își va îndeplini sarcina cu tôte băgara de sémă ce comportă o atare instituționie.

Numărul școlilor române din Macedonia va fi mărit în urma unei ultime decisiunii a ministeriului de instrucție.

Esposiția naționă din 1906. Ministerul român de instrucție a trimes o circulară cătra școlii e dîțeră, prin care le invită din nou să sregătescă în vederea esposiției naționale, se va deschide anul viitor în Bucureșci.

Emigrări din Logea. În urma edictului de toleranță al țarului, e iminentă imigrarea în Rusia a mărôșii Ruși și sarmaticii, așezați în Dobru. Oct.

O grevă țeropolonă. Poloneșii protestați din Adeliuan (ania) în număr de 20,000 au hotărât să se mai ducă la

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Cel mai vechi țiar.

Decă e vorba de cel mai vechi țiar, sș nu-l caute nimeni în Europa, orî cât ar fi acêsta poreclită drept patrie a tuturor culturelor, ci în Orientul îndepărtat, în imperiul mijlocului. Acesta este țiarul oficial din Peking »Tsing-pao«.

Când a fost întemeiat acest țiar, nu se șcie, atâta este sigur că a început să apară mult înainte de timpul lui Carol cel Mare. Și tot ce aparține unui țiar, au inventat Chinesii mult înainte Europeanilor, așa că în secolul VI al erei creștine ei își tăiau deja tipurile în plăci de lemn și tipăriau cu ele. În sfirșit cu 400 ani înainte de Gutenberg ei au inventat tipurile mobile, cari au început să se întrebuinteze, firesce, și la tipărirea de țiare.

Țiarul oficial din Peking apare ca organ al guvernului chinez sub supraveghierea direcționiei poștelor și corășpunde în privința caracterului sêu țiarelor noastre

oficioșe. Acest țiar apare dîlhic, dăr scôțerea lui reclamă timp mai îndelungat decăt cotidienele noastre, căci la Chinesii esplotarea tehnicei, ce mereu progresăză, nu se face decăt în casurile cele mai necesare, așa că tipărirea acêștui țiar și astăđi se face, ca și înainte de mai multe secole. Scôțerea unui număr reclamă mai multe țile, așa că în acelaș timp se lucreză la mai multe numere de-odată.

Cea mai dificilă manipulaționie este munca zețarului. Scrierea chinezescă neavând litere, ci numai semne pentru cuvinte și silabe, numărul diferitelor tipuri este de vre-o 25,000 bucăți. Acestea sunt aședate în tot atâtea dulăpiore puse lângă și peste olaltă în regale lungi. Ca să ajungă la ele, culegătorul ar trebui necontentit să alerge prin lungile coridôre, căutându-și caracterele. Acêsta ar fi însășă totuși prea cu zăbavă, chiar și pentru un Chinez. De aceea fie-care culegător are un număr de curieri la dispoziție, cari la avisul lui alărgă repede încôce și incolo, spre a aduce semnele trebuitoare. Firesce, că invenționile noastre din domeniul tehnicei tipografice,

mașinele de zățuit și mașinele pentru turnarea rëndurilor, în tipografia chinezescă nu se pot utiliza.

După ce s'a terminat »zațul«, se începe tipărirea, firesce nu cu mașine moderne, ci tot în modul primitiv, ca înainte cu mai multe veacuri. Tipograful își are »zațul« înainte sa. La o parte are un teanc de hârtie (așa numita hârtie de orez), tăiată file în mărimea țiarului, ăr de cealaltă parte un vas cu »farbă«. El înegresce tipurile cu o perie, apoi aședă pe ele o filă de hârtie și o neteșcesce cu o perinuță. Fie-care filă se tipăresce numai pe o lature, apoi hârtia se împătură cu partea tipărită în afară, ăr în spre partea liberă se broșeză.

După cantitatea textului, se tipăresce în acest chip un număr de file, cari apoi se învălesc într'o copertă comună. Călcăiul se perforăză și prin găuri se trage sfôră, formându-se caiete mai mari, sêu mai mici.

Munca acêsta reclamă, firesce, mai multe țile, până ce în sfirșit esemplarele isprăvite se predau curierilor, ce așteptă, și

cari le colportă ai ôșă abr, funcționarilor oficiilor poștale etc. abonamentului după banii noșș. Cătri f. lună 1 corôn 20 bani.

Luăm un mpl exeri mână. Est un caiet gălbui în mă aprôpe patru țghulară, mărime dv'r'o 20 centimetri, în constă dintr'un nur de file legate olaltă și netăiate. nd numai o latură tipărită, nici n'ar ț înțeles a le tăi fiind acolo numai pni gôle. Caietul est a se ceti, ca și scriea hebraică, dîndere spre înainte, și ulti pagină corespond paginei prime după cotelă noastră. Pagina ultimă a copei pôrță în litere mărôșii titlul: »Tsing-pao« (Țiarul capitalei). Fie-care pagină a țului este împărțit prin linii violete în pte rubrici verticale ăr în rubrici semnesunt a se ceti dîșus în jos. Prima brică conține țiarul și anul domniămpăratului, va și țică data; a doua ține sumarul țiarului. Restul paginerime și eventuală pagina a doua core scrii dela Curte. Se raportăză fôrțconșcientioș despr ori-ce act oficial și oficial al împăratului.

Cursul la bursă din Viena.

Din 21 Mai n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	118.35
Renta de corone ung. 4%	98.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.80
Bonuri rurale croate-slavone	98.25
Impr. ung. oa premii	223.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedina	171.60
Renta de hârtie austr. 4 2/10	100.60
Renta de argint austr. 4 2/10	100.35
Renta de aur austr. 4%	119.75
Renta de corone austr. 4%	100.50
Bonuri rurale ungare 3 1/2 %	93.45
Losuri din 1860.	159.15
Acții de-ale Băncii austro-ungară.	16.50
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	791.25
Acții de-ale Băncii austr. de credit	668.75
Napoleoniori	19.09
Mărci imperiale germane.	117.32 1/2
London vista	240.27 1/2
Paris vista	95.40 1/2
Note italiene	95.40

Cursul pieței Brașov

Din 22 Mai n. 1905.

Bancnote rom. Cump.	18.96	Vend.	19.—
Argint român.	18.92	"	18.98
Napoleoniori.	19.06	"	19.10
Faleni	11.20	"	11.30
Alina Rusesoi	2.53	"	2.54
Alina germane	117.20	"	117.50
Alina ruse	21.50	"	21.50
Alina Alina 5%	101	"	102.—

Eu

cunoscut pentru cultivarea pielii special pentru a curăța fața de pistruși și a dobândi o coloră delicată a feței, săpunul medicinal cel mai bun și cu efect, sa punul probat

Bergmann's „Lilienmilchseife“
(Marca: 2 mineri.)

de Bergmann & Co. in Tetschen a/E.
Se capătă bucată cu 50 bani, la farmaciile:

VICTOR ROTH la „Ursu“,
FR. STENNER la „Leu“,
JUL. HORNING la „Arap“,
E. NEUSTÄDTES, „Schutzengel“
drog. TEUTSCH & TARTLER.
și la farmacia W. LINGNER, in Sighișoara.

in Brașov;

Unde se mănâncă bine și se bîn VINURI curate

de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ prospătă dela cep in fie-care di? ? La ~ ~ ~

Restaurantul Schwarzburg
in Brașov, Str. Spitalului nr. 20.
Lista de bucate românescă.
De o cercetare numerosă se rîgă

C. R. GLIGORE CRISTEA,
conducătorul restaurantului.

Medicamente alcalino-muriatice

Sângeorgiul-român

(Oláh-Szentgyörgy, Beszterce-Naszód m.)

cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure de sodiu și acid carbonic într-ec cele mai renumite minerale din Europa. — Se aplică ca cură de beut cu cel re succes la tôte bôlele acute și cronice de stomac și in la obstipație cronică, la hyperaemie de ficat, la disolvarea de beșică, biliare și rinicî, la haemoroide, la bleorrhoe și catare de uter, la afecțiunile catarale ale căilor res-la debilități nervose (neurastenie, histerie), la reumatism-dagră, la scrofulă etc.

baie (scaldă) influențază minunat resorbirea exuda-țelor pleuritice, peritonice, uterine etc., precum și aesebitele bôle de piele.

Începerea sezonului în 1 Iunie și durază pană în 15 Sept.

O mulțime de **odăi** corespundător mobilate stau la dispoziția publicului in preț de 1—4 cor. — Bucătărie foarte bună și ieftină. — In salonul de cură sunt disponibile jurnale, bibliotecă etc. — Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. — Locuri de excursiune in înalții munți din vecinătate etc. Muzică bună permanentă.

Prețul unei scalde calde 1 cor., unei reci 40 fil.

Ultima stațiune ferată e Bistrița (Beszterce), unde in ori-ce timp stau trăsuri comode la dispoziția publicului.

Medic de scaldă: **Dr. Wilhelm Budacker.**

Prospecte trimite franco

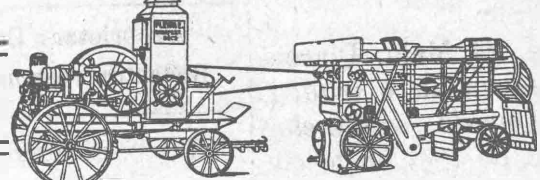
Direcțiunea băilor.

B. DENES, BUDAPEST VI, Váci-körút 61.

Representanța generală și deposit.

A c. și r. priv. Fabrica de Mașini și Motore,

Brauner & Klasek

Succesor
Ing. E. PLEWA.

Recomandă **MOTORE** stabile cu Vapor, Benzin, Gaz, dela 2—100 HP. Locomobile-Benzin dela 2—20 HP. Instalații cu gaz sugativ in tótă mărimea. Spese de exploatare 2—3 bani pentru HP. și 6ră. **Prețuri ieftine. Condiții de plată convenabile.** Pețuri curente gratis. Se caută reprezentanți solidi pentru provincie.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tu-tungeria de pe parcul Rudolf a lui Spuderca și la Eremias Nepoții.

Prețuri foarte ieftine!

O parte de mărfuri in Salonul de resturi,
Brașov, Strada neagră nr. 35.

Am onôrea a aduce la cunoștința Onor. public din oraș și de afară, că am făcut cumpărături în per-sonă la Viera pentru

SESONUL de PRIMĂVARĂ
și mărfurile deja au sosit.

Mă rog la cas de trebuință a mă onor. vizita-rea **depositului meu cel nou**, unde se va căune, istiga convin-gerea, că sunt in stare a vinde mărfuri **solide de cele** mai nouă și moderne, **cu aceleași prețuri** cum se vind de altii la **desfacere totală**. Cu deosebire atrag **atențiunea la:**

- Stofele engleze 140 cm. late, Postavuri engleze 140 cm. late,**
- Haine pentru confirmație in crem, negru și colorat.**
- Stofe de bluse desenuri de cele mai nouă.**
- Mătăsării colorate și negre, pentru rochi și bluse.**
- Catifele colorate și negre, Creton, Zephir, Sate, n. Batist, Köp-per și Voil de lehn.**
- Stofe pentru bărbați,** asortiment mare și frumos.

Tôte mărunțușurile pentru rochi și hain de p. Rugându-mă de o vizitare număr 35, sunet

Cu tótă atenție
JULIUS REICHNER.

Prețuri solide.

Cea mai bogată baie feruginosă în acid carbonic
și baie de nămol, hidroterapie rațională, CURĂ de zăr și lapte.

„DORNA“
(in Carpații Bucovina) Bistrița

stație a căilor ferate, situată la confluența Dornei și Bistriței aurie. Palate monumentale de cură, apaducte din izvoare alpine, canalisație, lumină electrică, cale pentru biciclete, Concerte ale muzicii militare dela Regm. din Bistrița, excursiuni in România, Transilvania și Unguria apropiată, cu trăsuri, călare și pe plute. — Succese splendide la: **bôle de nervi, bôle femeesci și cele de inimă, la anemie, arteriosclerosă și exodată.**

Prospecte gratis.
Informații medicale se pot lua la medicul stabilimentului de băi
cons. imp. **DR. ARTHUR LOEBL**
E. L. 4—10.1749.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 31.

Acest stabiliment este provăduț cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortit și modernizat este pus in pozițiune de a putea ese precum: comande cu promptitudine și acuratețe etc.

- IMPRIMATE ARTISTICE** IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.
- CĂRȚI DE ȘCIINȚA,** LITERATURĂ ȘI DIDACTICE
- STATUTE.**
- FOI PERIODICE.**
- BILETE DE VISITĂ** DIFERITE FORMATE.
- PROGRAME ELEGANTE.**
- BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE MONTĂ** DUPĂ DORINȚĂ ȘI IN COLORI.
- ANUNȚURI.**
- REGISTRE** și pentru tôte speciile
- BILANȚURI** de dresă, Compturi, Circulare, Couverts, in tôte formele.
- TARIFE COMERCIALE,** INDUSTRIALE, și RESTAURANTE.
- PREȚURI-CURENTE** DIVERSE
- BILETE DE INIMĂ** MENTARI.

Comandele eventuale se primesc la **biurul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 31.** Prețurile m. erate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la **Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.**